

uitwerkingen

Henk Fuchs

JAARREKENING

1e druk

Noordhoff Uitgevers

SPD

Jaarrekening
Uitwerkingen opgaven

Jaarrekening

Uitwerkingen opgaven

Henk Fuchs

Eerste druk

Noordhoff Uitgevers Groningen/Houten

Opmaak binnenwerk: Zefier tekstverwerking, Breda
Ontwerp omslag: Dorèl en anderen, Groningen

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

1 2 3 4 5 / 13 12 11 10

© 2009 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/reprorecht). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-84888-0
ISBN 978-90-01-77831-6
NUR 786

Inhoud

1	Inleiding en algemene begrippen	1
2	Interne winst-en-verliesrekening	4
3	Interne resultatenanalyse bij integrale calculaties	7
4	Analyse afdelingsresultaten – bijzonderheden	21
5	Analyse fabricageresultaten – bijzonderheden	28
6	Analyse fabricageresultaten – afval- en uitvalresultaat	32
7	Analyse verkoopresultaten – bijzonderheden	45
8	Boekhouding en economische voorraad	57
9	Backflush costing	73
10	Interne resultatenanalyse bij niet-integrale calculaties – direct costing	81
11	Boekhouding en knelpunten	97
12	Interne resultatenanalyse bij niet-integrale calculaties – differentiële calculaties	101
13	Dienstverlenende bedrijven	106
14	Wet- en regelgeving externe verslaggeving	113
15	Externe jaarrekening – balans debet	121
16	Externe jaarrekening – balans credit	129
17	Externe jaarrekening – winst-en-verliesrekening	136
18	Saldibalans en externe jaarrekening	149
19	Kasstroomoverzicht	157
20	Grondslagen waardering en bepaling resultaat – enkele bijzonderheden	176
21	Vaste activa – onderhoud, herstel, revisie en ‘impairment’	187
22	Leasing	198
23	Onderhanden projecten in opdracht van derden	214
24	Financiële instrumenten	229
25	Vreemde valuta	235

1

Inleiding en algemene begrippen

1.1

- a Wanneer in een bedrijfshuishouding het winststreven aanwezig is, spreken we van een onderneming.
- b In het informatieproces in een onderneming onderscheiden we de volgende fasen:
- verzamelen van gegevens;
 - vastleggen van deze gegevens;
 - bewerken van de vastgelegde gegevens;
 - doorgeven van de bewerkte gegevens als informatie aan de vragers ernaar.
- c Als Willeke in Rotterdam op zoek is naar een restaurant, kan de gevonden rekening haar informatie verschaffen over naam en ligging van het restaurant, prijsklasse, e.d.
Wanneer Willeke geen plannen heeft een restaurant in Rotterdam te bezoeken, dan ontleent zij aan de gegevens op de rekening geen informatie. De gegevens hebben in dat geval voor haar geen waarde of betekenis.
- d Het onderzoek naar de informatiebehoeften van de diverse medewerkers in een onderneming.
- e Wanneer de informatievraag verandert, moet het informatie-aanbod op de gewijzigde vraag worden afgestemd.
- f De kostencijfers over een bepaalde maand in een afdeling vormen informatie voor de chef van de afdeling.
Deze kostencijfers vormen gegevens in het proces waarbij de kostencijfers van alle afdelingen worden geaggregeerd om tot informatie te komen over de totale kosten van de onderneming.
- g Enkele doeleinden van de met behulp van de administratie verkregen informatie zijn:
- het voorbereiden en nemen van beslissingen;
 - het beheersen van de uitvoering van allerlei activiteiten;
 - het afleggen van verantwoording.

- h** Een onderneming neemt allerlei beslissingen voor de eigen organisatie op basis van informatie (bijvoorbeeld vaststellen verkoopprijzen, advertentie-campagne, enz.), maar ook buiten de onderneming worden beslissingen genomen op basis van informatie die de onderneming verstrekt (bijvoorbeeld beslissingen van de belastingdienst over de door de onderneming ingediende belastingaangifte).
- i** Normen zijn noodzakelijk om de gegevens over de werkelijkheid (bijvoorbeeld de hoogte van de brandstofkosten van de vertegenwoordigersauto) te kunnen toetsen. Bij afwijking van de werkelijkheid ten opzichte van de norm kan een onderneming proberen de oorzaken op te sporen. Hierna kan zij maatregelen nemen om de werkelijke situatie bij te sturen.
- j** Informatie in een MIS is vertaald uit de gegevens die in de administratie zijn opgenomen. Deze vertaling houdt onder meer in dat gegevens zijn samengevat; meestal wordt weinig detailinformatie verstrekt via een MIS.

1.2

- a** De boekhouding is een onderdeel van de administratie.
- b** Het specifieke van de gegevens die we in de boekhouding vastleggen, is dat het hierbij gaat om gegevens over financiële feiten die van invloed zijn op:
 - de grootte van het eigen vermogen van de onderneming, en/of
 - de samenstelling van het eigen vermogen van de onderneming.
- c** Systematisch vastgelegde gegevens over:
 - reacties van klanten over kwaliteit, prijs e.d. van door de onderneming verkochte artikelen;
 - mededelingen aan het personeel over wijzigingen in de cao.
- d** Schematische voorstelling van de relaties tussen de geldstromen en de goederenstromen binnen een onderneming.
- e**
 - 1 Een handelsonderneming koopt de ingekochte goederen meestal in onveranderde vorm door, terwijl bij een industriële onderneming altijd sprake is van een technisch transformatieproces.
 - 2 Het symbool 'Goederen' wordt vervangen door drie andere symbolen: 'Grondstoffen', 'Producers' en 'Eindproducten'.
- f** De term BIK duidt op het opzetten van een geautomatiseerd informatiesysteem ten behoeve van de bestuurlijke informatieverzorging, terwijl AO ook in een niet-geautomatiseerde omgeving kan worden toegepast.
- g** Interne controle wordt uitgeoefend door of namens de directie van de onderneming, terwijl bij externe controle anderen dan de directie (aandeelhouders, belastingdienst, enz.) opdracht geven om te controleren.
- h** Scheiding van functies in een onderneming met als doel een betrouwbare informatieverzorging te bevorderen. Bij deze scheiding staan belangengestellingen tussen functies centraal.

i Nee, in kleinschalige ondernemingen is controletechnische functiescheiding vaak niet of moeilijk toe te passen. Bij het ontbreken van mogelijkheden tot (een gedeelte van de) controletechnische functiescheiding moeten andere maatregelen van interne controle worden getroffen!

j Voorbeelden van verbandscontroles zijn:

- aantal verzonden partijen = aantal uitgaande vrachten op rekening transportbedrijf;
- beginvoorraad goederen + ontvangen goederen – eindvoorraad goederen = afgeleverde hoeveelheid goederen.

1.3

a Jaarlijks opgemaakt financieel verslag, dat bestaat uit de winst-en-verliesrekening, de balans en een toelichting op deze overzichten.

b Drie verschillende jaarrekeningen zijn:

- de interne jaarrekening voor de ondernemingsleiding;
- de fiscale jaarrekening voor de belastingdienst;
- de externe jaarrekening voor aandeelhouders en overige belanghebbers.

c De periode van een jaar is te lang om actuele sturingsinformatie beschikbaar te hebben. Met maand- of kwartaaloverzichten kan de ondernemingsleiding sneller reageren op gewijzigde omstandigheden.

d 1 Het vaststellen van de fiscale winst (en daaruit valt de verschuldigde belasting af te leiden). Natuurlijk is ook een fiscaal verlies mogelijk.
2 De bedrijfseconomische principes kunnen afwijken van wat volgens de belastingwetten is toegestaan.

e 1 De jaarrekening die dienst doet als verantwoordingsmiddel van de leiding van de onderneming tegenover de eigenaren.
2 Ja, de regels in het BW met betrekking tot de verslaggeving zijn van toepassing. Daarnaast zijn van belang:

- de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving;
- de International Financial Reporting Standards.

f 1 Wanneer de externe jaarrekening – geheel of gedeeltelijk – voor iedereen ter inzage wordt gelegd bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.
2 Elke nv en bv; in sommige gevallen is maar gedeeltelijke publicatie vereist.

g De lezer krijgt door middel van de gepubliceerde jaarrekening financiële informatie over de betrokken onderneming, aan de hand waarvan hij beslissingen kan nemen.

h In 2008 is voor kleine nv's en bv's een wet van kracht geworden die het mogelijk maakt om in de vennootschappelijke jaarrekening de fiscale regels toe te passen. De vennootschappelijke jaarrekening en de fiscale jaarrekening kunnen aldus worden gecombineerd tot één jaarrekening, die samenvaljaarrekening wordt genoemd.